

**Udstillingen indgår som led i festivalen
IMAGES OF AFRICA**

Images of Africa Festivalen
Skindergade 3b, 1159 Kbh.K., tlf. 33 15 15 64

NY AFRIKANSK BILLEDKUNST

EKONG EMMANUEL EKEFREY, Nigeria
ESTHER MAHLANGU, Sydafrika
CYPRIEN TOKOUDAGBA, Benin
CHEIK LEDY, Zaïre
MOKE, Zaïre

**Rundetårn 6. juli – 4. august
København 1991**

NY AFRIKANSK BILLEDKUNST

Fem moderne malere

Når det drejer sig om afrikansk kunst har vi almindeligvis en forestilling om »primitive« genstande, som er frembragt af stammesamfund og som udelukkende har haft interesse for etnologer, lige indtil kunstnere som Matisse, Braque og Picasso i begyndelsen af »århundredet opdager« de afrikanske stammers skulpturer og masker, ser deres skønhed og værd og for altid indskrives dem i kunstens verdenshistorie. Det er sådan, at vi kender skulpturer frembragt af Dan-stammen i Liberia, Fang-stammen i Gabon, Baoule-stammen på Elfenbenskysten, o.a. Indtil for ganske nylig – som det navnlig var tilfældet med den store udstilling »Primitivismen i det 20. århundredes kunst« – er det denne stammekunst fra fortiden, som man taler om i nutiden, og som man har stillet op imod den moderne kunst, der fejrer den menneskelige skaberkrafts styrke overalt, hvor den viser sig. Hvad angår den levende kunst, den nutidige kunst, som skabes i ikke-vestlige kulturer, er vi efterladt i uvidenhed om dens eksistens. Dette skyldes at den nutidige afrikanske kunst, for nu blot at nævne den, altid har været totalt udelukket fra de store internationale udstillinger, enten fordi vi ikke kender dens eksistens, eller fordi vi ganske enkelt ikke regner den for noget. Først da en håndfuld kunstkritikere og kunsthistorikere (hvoraf jeg selv er en) gik videnskabeligt og systematisk til værks og i samarbejde med andre forskere gennemrejste verden for at opspore »bemærkelsesværdige« personer fra kulturer, der må-

ske nok ikke har kendskab til ordet eller begrebet Kunst, men som ikke desto mindre, langt væk fra os, skaber virtuelle eller hellige værker, der virker som åndens samlingssted nøjagtigt som vore egne kunstværker gør det. Det var udstillingen »Jordens trolde-mænd« (Paris, 1989), der for den samlede kunstverden, og også for et bredere publikum, afslørede kunstnere og kunstværker, der vidnede om en sjælden opfindsomhed og skaberkraft – fuld på højde med vores egne frembringelser.

Afrika er tre gange større end Europa. Afstandene er mægtige, landene og de mennesker, der bebor dem, er meget forskellige. Det må man ikke glemme, også selv om man overalt i Afrika finder spor efter os europæere, også selv om det kan tænkes, at vore materialistiske værdier måske en skønne dag definitivt vil forene os. Afrika udgør ikke nogen homogen enhed.

Når jeg har rejst rundt i Afrika, hvad jeg i øvrigt stadig gør, har jeg ofte tænkt, at der mellem dem og os er en verden til forskel. Det samme er tilfældet mellem en Makonde fra højsletterne i Mozambique og en Bete fra Elfenbenskysten. Fordi jeg selv har opsøgt dem, har jeg mødt de fleste af kunstnerne. Jeg syntes, det var vigtigt at se tingene på stedet i deres sammenhæng og nærme sig deres kulturelle bestemmelse, at lære disse skabere at kende og deres personlighed for at forsøge at forstå dem og det betydningsunivers, de viser os.

Riter omkring begravelser og andre religiøse ceremonier er fremtrædende inspirationskilder i de traditionelle afrikanske kulturer. Visse kunstnere forbliver i det store og hele trofaste over for denne helt accepterede tradition med de stærkt udviklede udtryksmidler. Det gælder f.eks. begravelsessteler i polychromt træ fra Efiaimbelo på Madagascar, malede træskulpturer der anvendes i forbindelse med voodoo- og synkretiske ritualer og endelig de store vægmalerier af *Cyprien Tokoudagba* (Benin), der henter deres inspiration fra Abomeys voodoo kult. Denne er på det sidste gået over til at male meget store lærreder med scener og genstande knyttet til voodoo kulten eller til Abomey kongerne, på én gang sakralt og ikke sakralt. De store vægmalerier fra Kwan'debele i Sydafrika beskriver sociale ritualer; f.eks. *Esther Mahlangu*, der maler på huse eller på store lærreder. Hendes motivverden, der er hentet fra moderne brugsgenstande, hun gerne ville eje, er fremstillet stærkt skematiserede og meget farvestrålende. Der er også kunstnere, der tager deres udgangspunkt i det moderne afrikanske samfund, således som det tager sig ud i de store byer. Det er uden tvivl i Zaïre, at denne tradition kommer rigest til udtryk. *Cheik Ledy* og *Moke* fra Kinshasa iagttager det samfund, de lever i og skaber billeder af det med en bidende sans for humor.

I Afrika finder man også i vid udstrækning kunstnere, der skaber hvad man kunne kalde enkeltstående

værker, der er et resultat af kunstnerens personlige udvikling og som forholder sig afvisende over for enhver forsøg på at blive taget til indtægt for en tradition, således som det er tilfældet med *Emmanuel Ekefrey* fra Nigeria. Hans malerier henter deres temaer fra Efikmytologien fra Nigeria, som han behandler fuldstændig frit. Fødslen af en individuel afrikansk billedkunst ligesom de bevæggrunde der ligger bag, vidner om, at store forandringer er undervejs, og viser en klar vilje til at træde ind i kunstens verdenshistorie.

André Magnin

ESTHER MAHLANGU

Født 1955 i Middeleburg, Sydafrika.
Maler.

Bor i Mabhoko og på udendørsmuseet i
Botshabelo i Kwandebele, Sydafrika.

NDbele-kunsten, som er skabt af og for kvinder, blander den dekorative og sociale funktion. De store murmalerier på private huse giver både ophavskvinde og husenes beboere anerkendelse og social prestige i særdeleshed fra mændenes side.

Visse kvinder, som Esther Mahlangu, maler deres huse fra loft til gulv. Hun har en enestående dygtighed og opfindsomhed – særligt hvad angår farvevalg og abstraktionsevne. Esther Mahlangu arbejder på bestilling, og på denne måde bliver en oprindelig rituel handling til en professionel kunstners værker på offentlige bygninger, kirker, skoler, museer.

Man genfinder geometriske mønstre, fremstillet uden nogen plan eller skitse, mønstre som blander dekorative og rytmiske figurer og abstrakte motiver, der ud i det ekstreme stiliserer genstande som husene overhovedet ikke er udstyret med, som f.eks. TV, radio, elektrisk lys ... uopnåelige ting.

Den levende NDbele-kunst har forvandlet sig fra en traditionel kunst, hvis oprindelige betydning forta-

Uden titel 1991 acryl på lærred 123 x 190 cm

Uden titel 1991 acryl på lærred 123 x 178 cm

ber sig i det fjerne, til en kunst af i dag med en stærk etnisk identitet. Som noget ganske nyt begyndte Ester Mahlangu i 1989 at overføre de store murmalerier til store lærreder.

Udstillingens lærreder er et udvalg af hendes allerførste.

ESTHER MAHLANGU 1991
Uden titel 1991 acryl på lærred 188 x 124 cm

CYPRIEN TOKOUDAGBA

Født i 1954 i Abomey, Benin.

Maler og billedhugger.

Bor i Abomey, Benin.

Tokoudagba arbejder, som kunstnerne traditionelt gør det i Benin på flere fronter, både som maler og billedhugger. Som konservator ved nationalmuseet i Abomey er han tillige i kontakt med meget rige billedkunsttraditioner i Benin, som er én af den afrikanske kulturs vigtigste vugger. Denne oprindelige kultur har fået nyt liv efter koloniherrredømmets fald. Tokoudagba arbejder især med udsmykning af voodoo-bygninger, private eller offentlige fra de mest beskedne templer til de mest udsøgte. Udsmykningen kan bestå af et enkelt murmaleri, fetich-genstande fra hverdagslivet eller voodoo-guddomme.

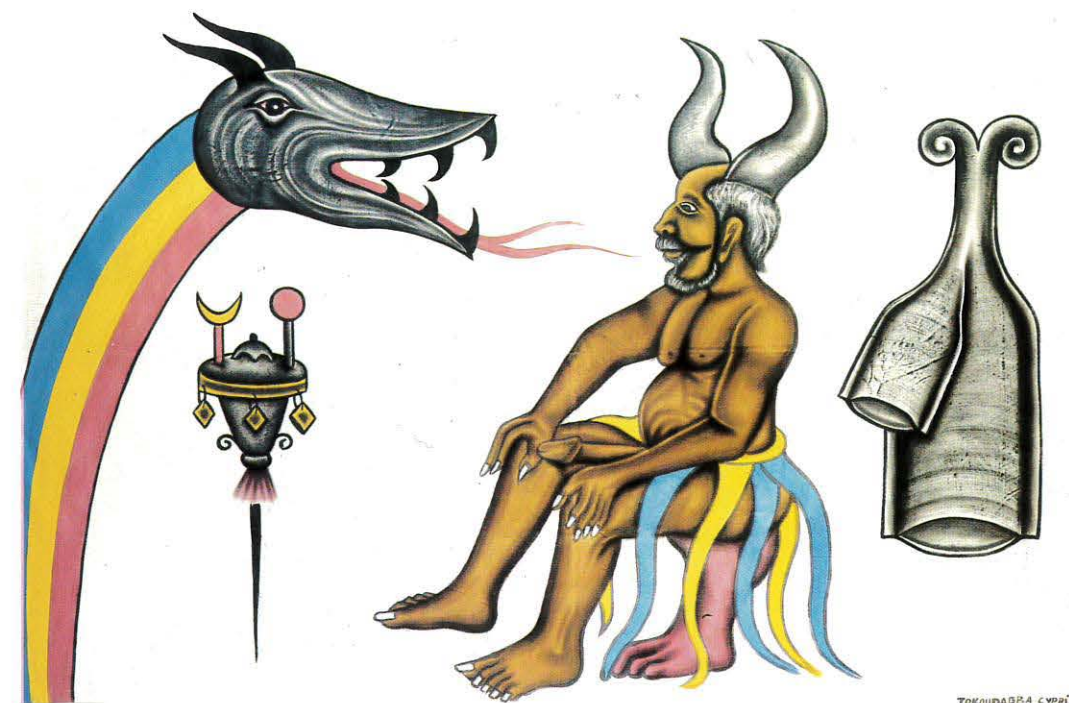
Murmalerierne viser symbolske billeder på politi-

ske og især religiøse kræfter. Hans geometrisk-symboliske tegn er i særdeleshed blevet brugt til at dekorere religiøse bygninger. Skulpturerne er fremstillet i den beninske billedhuggertradition, der ofte er monumental og med menneskelignende træk. Beton, det moderne materiale, som nu ofte afløser det traditionelle, bearbejdes først ved forskalning derefter ved direkte tilhugning og slibning før den endelige tørning. Herefter males det. Tokoudagba arbejder ofte med skulpturopstillinger, der fremstiller guddommelige voodoo-figurer, grupperet omkring Legba, som er den vigtigste skikkelse i voodoo-kulten.

Tokoudagba maler fortsat sine store murmalerier på bestilling, men for nylig er han også begyndt at male store billeder på lærred, hvor han med stor frihed kombinerer Abomey-kongernes emblemer, der er abstrakte hemmelige tegn, med forskellige objekter forbundet med hans kultur. At betragte Tokoudagba malerier er som at løse en rebus.

Uden titel 1990 acryl på lærred 143 x 225 cm

Uden titel 1990. acryl på lærred 143 x 225 cm

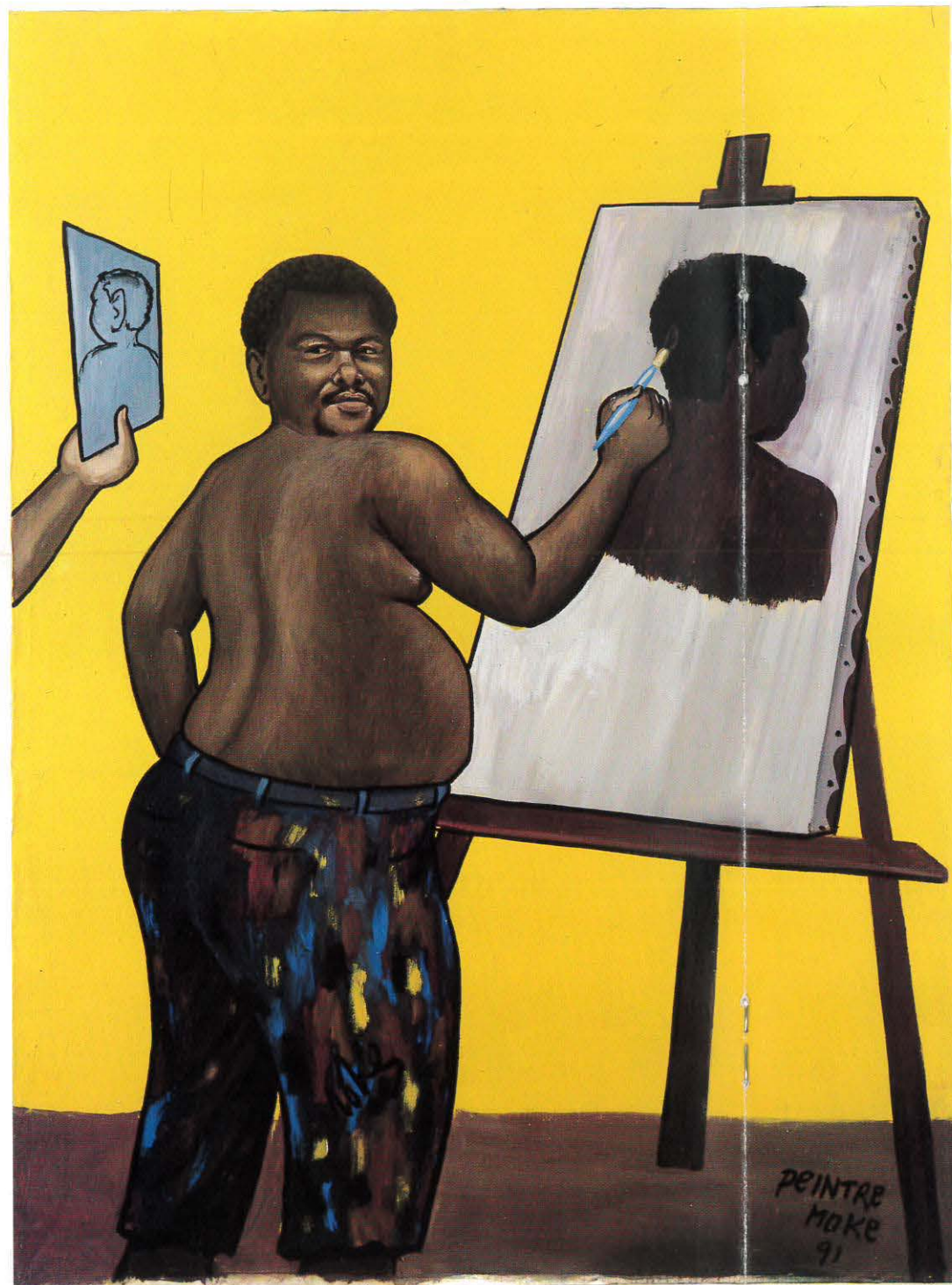
Uden titel (Abomey-kongernes emblemer) 1990 acryl på lærred 140 x 222 cm

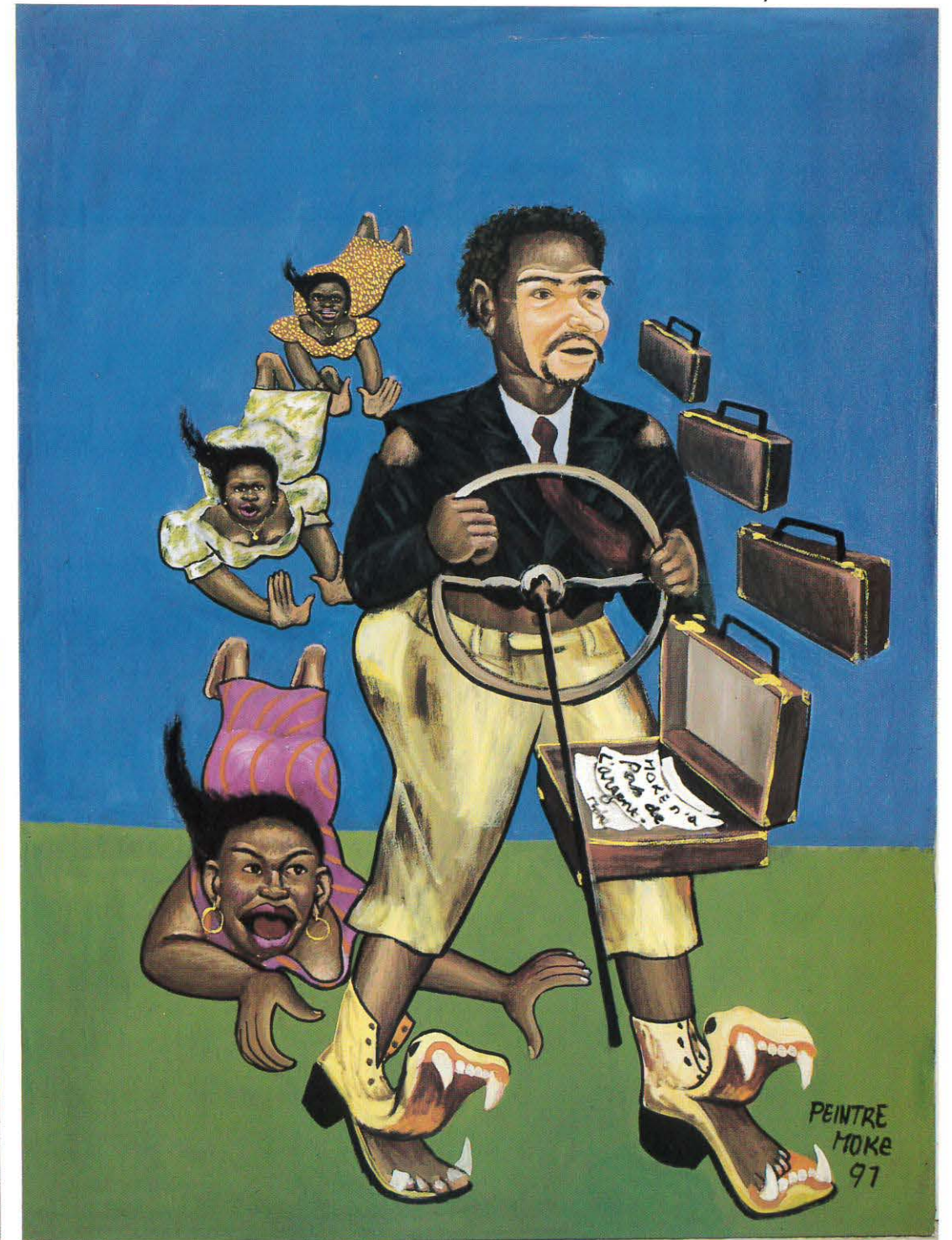
Seluportræt 1991 triptykon
acryl på lærred 78 x 131 cm

Seluportræt 1991 triptykon
acryl på lærred 178 x 131 cm

Seluportræt 1991 triptykon acryl på lærred 178 x 131 cm

Uden titel (Rig mand) 1991 acryl på lærred 175 x 130 cm

Ledy-Ndolovualu, kaldet

SHEIK LEDY

Født 1962 i Kinto-M'Vuila, Zaire.

Maler.

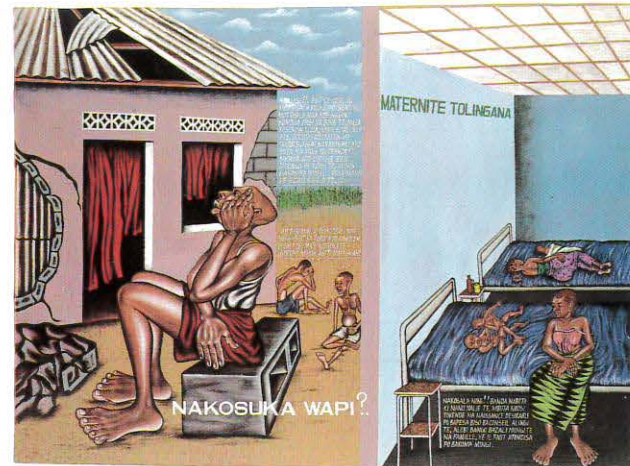
Bor i Kinshasa, Zaire.

Ligesom vores forfædres kunst slår de nye retninger inden for billedkunsten os ved deres udtrykskraft og ved deres originale visioner. Et af de mest fremtrædende eksempler i Afrika er det folkelige maleri i Zaire. Denne spontane kunst, udført af autodidakte kunstnere, dukkede op alle mulige steder i byen. Kun fantasien satte grænser: boder, barer, klubber, butikker, facader på offentlige bygninger, og disse farverige, fortællende billeder fungerede oftest som reklame. I 60'erne tog man et afgørende skridt ved at overføre malerierne til trætavler og genbrugslærred, og gav derved værkerne deres autonomi.

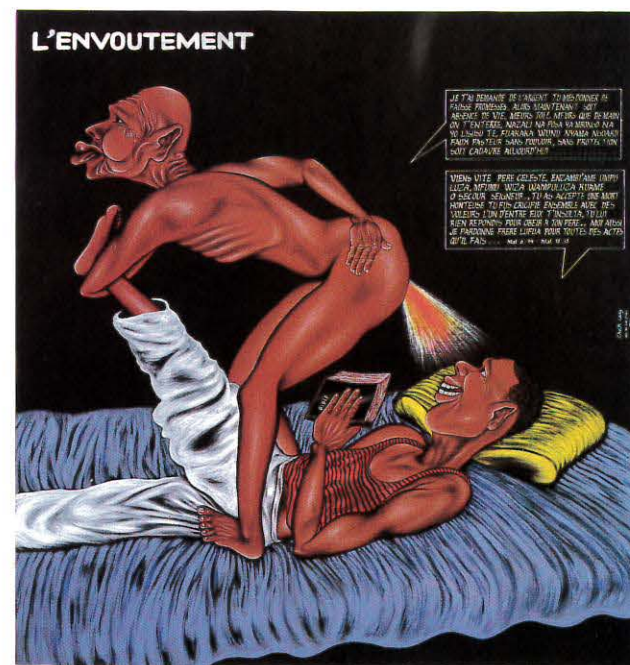
Ofte virker lærrederne med deres tekster og billeder, malet med facademaling, lidt ligesom tegneserier. Kunstnerne søger ikke formen for formens skyld; det er først og fremmest en kunst, som vil kommunikere. Kunstnerne underlægger sig realismens regler for at få deres budskab ud til et stort publikum. De henter først og fremmest deres inspiration i religionen, mytologien, de politiske begivenheder, seksualiteten og i storbyernes sociale liv. Alene i Kinshasa er der dusinvis af disse folkelige kunstnere. Moke og Cheri Samba har dannet skole. De har arbejdet i 20 år og nyder stor anerkendelse. Billederne, som i format er blevet stadig større, er hos f.eks. Moke humoristiske iscenesættelser af små og store begivenheder i samfundet. I takt med sin stigende popularitet er han tilmed begyndt at figurere på sine egne billeder.

Cheik Ledy, lillebror til Cheri Samba, arbejder i hans fodspor men udvikler temaer, der hører den unge generation til. Hans billeder fortæller også med en underfundig humor om stort og småt i samfundet. De fortæller om og kommenterer aktuelle begivenhe-

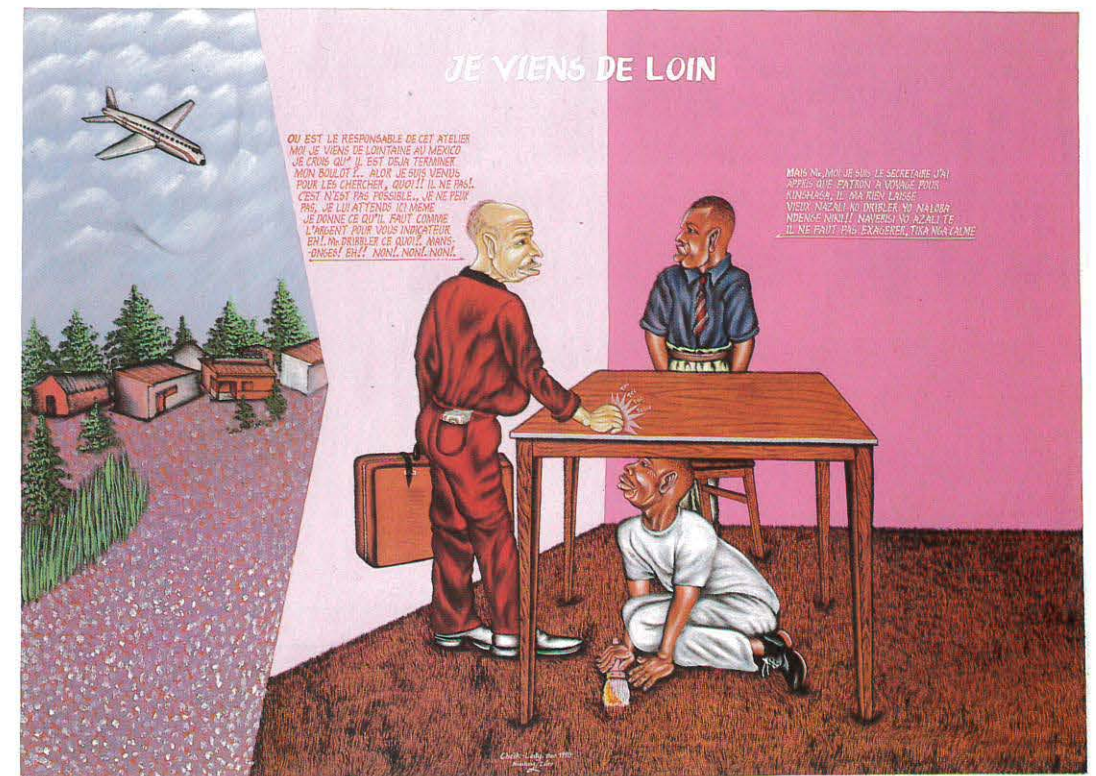
der: ulighed, den almindelige moral, AIDS ... Disse billeder indeholder spørgsmål, svar og direkte budskaber, som er umiddelbart tilgængelige og vedkommende for publikum.

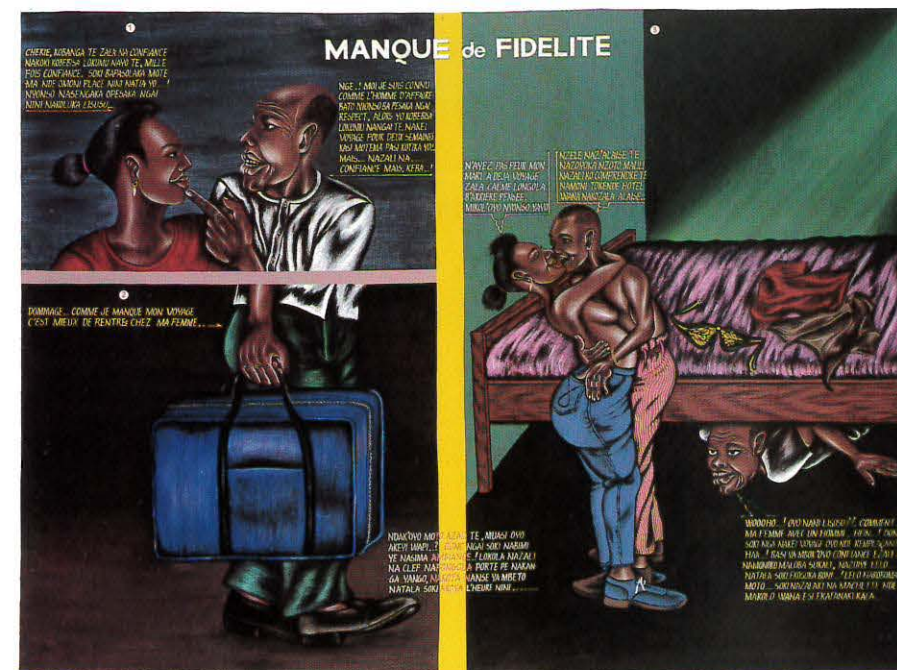
Nakosuka wape? 1990 acryl på lærred 132 x 174 cm

Forbekselsen 1990 acryl på lærred 136 x 143 cm

Jeg kommer langvejs fra 1990 acryl på lærred 132 x 180 cm

Mangel på troskab 1990 acryl på lærred 131 x 174 cm

EKONG EMMANUEL EKEFREY

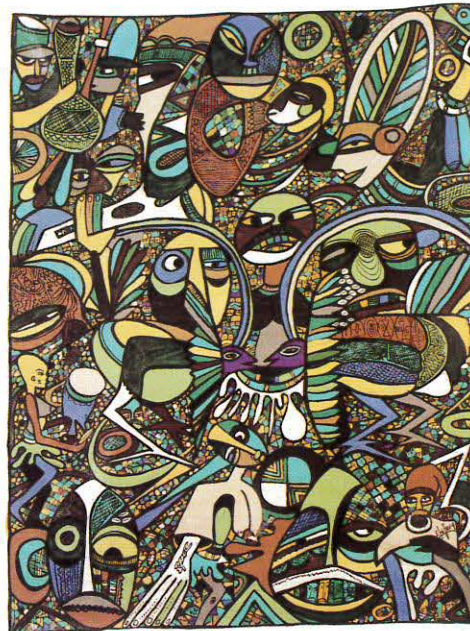
Født 1952 i NDiya, Nigeria.

Maler.

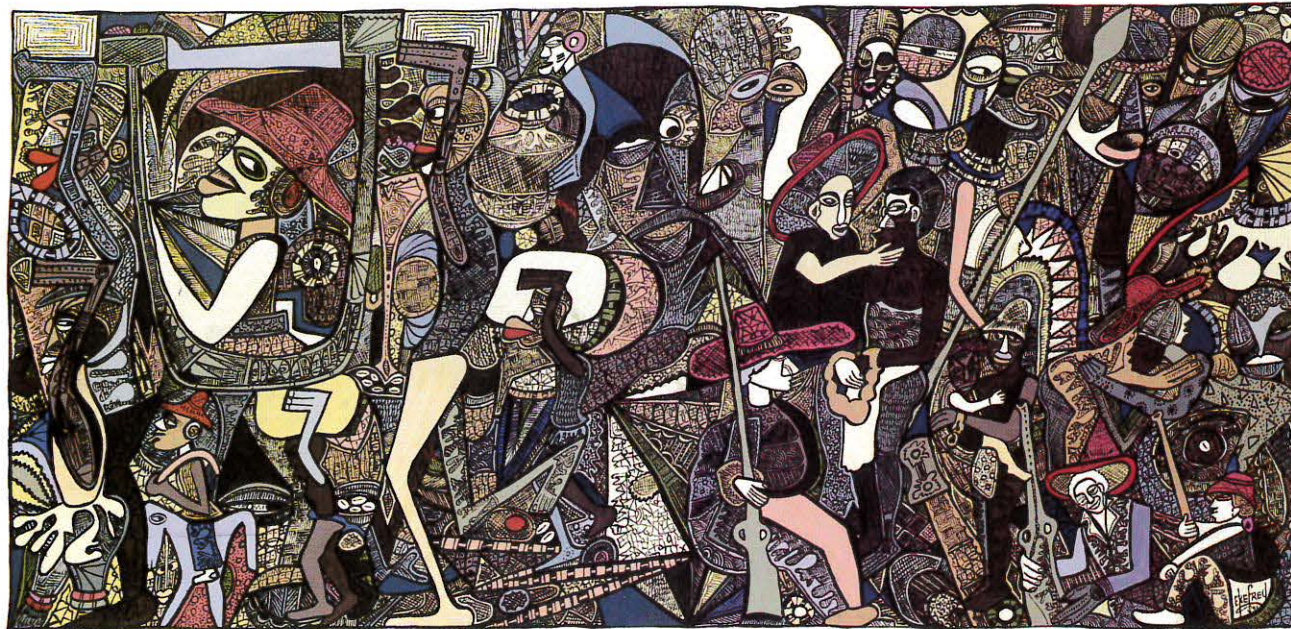
Bor i Lagos, Nigeria.

Overfladebehandlingen på Ekefreys billeder og også formatet – op til 4 m – er meget forskelligt fra det, som nigerianske kunstnere normalt anvender. Snarere minder det om de freskoer, som mexikanske muralere skaber.

Den meget dynamiske og pågående streg i hans kunst får sammen med farvernes rytme øjet til at springe fra punkt til punkt over hele lærredet. Når man betragter hans billeder giver denne springende oplevelse mærkeligt nok et budskab om enhed. Og budskabet er altid Nigeria som kulturel enhed mere end det peger på særtræk fra kulturen i Ekefreys egen hjemegn.

Uden titel 1990 acryl på lærred 226 x 90 cm

Uden titel 1991 acryl på lærred 84 x 174 cm

Uden titel 1991 acryl på lærred 212 x 173 cm

Udstillingens kommissær:

André Magnin

Værkerne er venligst udlånt af:

CONTEMPORARY AFRICAN ART COLLECTION,
Lausanne

Tak til:

Yves Bourguignon C.C.F. Cotonou, Benin

Jean Marc Fratani C.C.F. Lagos, Nigeria

Fabienne Swanepoel Pretoria, Sydafrika

Syd Baret, »Sacred Forest«

Fotos:

Claude Postel, Paris

André Magnin

Tekst:

André Magnin

Udstillingen er et resultat af André Magnins
talrige researchrejser i Afrika.

Arbejdernes Landsbank

har ydet særlig støtte til udstillingen.

Tilrettelægning & layout:

Eva Gammelkær

Tryk:

ALFA GRAFIK A/S, tlf. 42 91 62 33